

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ

МАТЕРІАЛИ
круглого столу

«ОБ'ЄДНАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ – ЗАПОРУКА
ПІДВИЩЕННЯ ГОТОВНОСТІ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ
ПІДРОЗДІЛІВ ДО ВИКОНАННЯ ДІЙ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ»

27 жовтня 2023 року
Харків

МІЖНАРОДНА ВЗАЄМОДІЯ ПРИ ТРАНСКОРДОННИХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Чиркіна М.А., к.т.н., доцент, Національний університет цивільного захисту України
Ганич С.О., Головне управління ДСНС України у Тернопільській області*

Питання міжнародної взаємодії при транскордонних надзвичайних ситуаціях є вкрай важливим та актуальним аспектом у проблемах діяльності оперативно-рятувальних підрозділів, як в Україні, так і в сусідніх з нашою державою країнах. Частково дані проблемні питання обговорювалися у роботах Р. Ратушного, А. Тригуба та ін. [1], М. Андрієнка [2]. Однак в сучасних українських реаліях дана проблематика потребує нових підходів до вирішення зазначених питань.

В сучасному світі, на жаль, доволі часто трапляються випадки, коли виникають надзвичайні ситуації транскордонного рівня. У більшості з них рятувальні служби однієї держави не мають необхідної кількості власних сил і засобів, а також повноважень для ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків. Дані факти зумовлюють необхідність залучення додаткових сил і засобів інших сусідніх держав. З огляду на це, аспекти міжнародної взаємодії при транскордонних надзвичайних ситуаціях набувають особливої актуальності та значення в наш час [1]. Виходячи з вищенаведених фактів, приєднання до Конвенції про транскордонний вплив промислових аварій Європейської Економічної Комісії Організації Об'єднаних Націй є безперечно значущим саме в наш час суворого сьогодення. Особливо це актуально, дивлячись на значну кількість аварій на промислових об'єктах, що стаються зараз на території нашої держави у військовий час [3]. Зазначений міждержавний документ покликаний забезпечити запобігання промисловим аваріям, які можуть викликати транскордонні надзвичайні ситуації, підготуватися до них та до оперативного реагування на них. Підприємства, аварії на яких підпадають під дію вищезгаданої конвенції, насамперед це – заводи чи фабрики з виробництва добрив, хімічні підприємства, нафтосховища тощо.

Закон України про приєднання до Конвенції про транскордонний вплив промислових аварій Європейської Економічної Комісії Організації Об'єднаних Націй аварій набув чинності 29 травня 2022 року після його ухвалення українським парламентом 3 травня 2022 року та підписання Президентом України Володимиром Зеленським 17 травня 2022 року. Дані Конвенція застосовується до установок (так звана «небезпечна діяльність»), які містять небезпечні речовини, що підпадають під дію її додатка I, та можуть мати транскордонний вплив [4]. До її головних положень відносять: ідентифікацію небезпечних видів діяльності та обмін відповідною інформацією із сусідніми державами; підготовку спільних чи узгоджених планів дій у надзвичайних ситуаціях за межами майданчика, оперативне повідомлення у разі промислової аварії та взаємну допомогу для пом'якшення наслідків надзвичайних ситуацій. Зазначена Конвенція ЄЕК ООН не застосовується до ядерних установок. Цей вкрай важливий міждержавний документ має сприяти запобіганню промисловим аваріям, що можуть викликати транскордонні впливи та забезпечити всебічну готовність до них, а також ефективне реагування на надзвичайні ситуації на промислових підприємствах. Як країна, що підписала Конвенцію, завдяки взаємодії та взаємній допомозі, наша держава Україна має досягати підвищеного рівня безпеки на промислових об'єктах, сприяти зменшенню ризиків виникнення промислових аварій та, зрозуміло, підвищення рівню промислової безпеки, досягати мінімізації витрат, що можуть бути пов'язані із промисловими аваріями. Залучення України до Конвенції про транскордонний вплив промислових аварій Європейської Економічної Комісії Організації Об'єднаних Націй сприяє і буде сприяти зміцненню регіональної та міждержавної співпраці та обміну інформацією, поліпшенню транскордонної готовності та реагування на надзвичайні ситуації, отримання допомоги на зміцнення матеріально-технічного та інтелектуального потенціалу.

Вищезгадана Конвенція спрямована на зміцнення політики та управління в сфері промислової та виробничої безпеки, зниження ризиків техногенних катастроф різних рівнів. Таким чином, приєднання України до Конвенції ЄЕК ООН про транскордонний вплив промислових аварій – це об'єднання потужних зусиль з країнами Європейського Союзу, Великобританією, Сполученими Штатами Америки, Канадою, з іншими державами, заручення міждержавною підтримкою та допомогою у вирішенні питань запобігання, готовності до транскордонних аварій та ліквідації їх наслідків.

Ще 22 жовтня 2013 року було прийнято рішення Європейського Парламенту і Ради № 1082/2013/ЄС про серйозні транскордонні загрози здоров'ю [5], в якому також розглядаються питання міжнародної взаємодії при транскордонних надзвичайних ситуаціях. На даний момент вказаний документ також має суттєве значення для вирішення окреслених вище проблем. Зокрема в цьому документі зазначено, що діяльність Європейського Союзу повинна доповнювати національні політики та охоплювати моніторинг, раннє попередження та протидію серйозним транскордонним загрозам здоров'ю, а держави-члени, у співпраці з Європейською Комісією, повинні координувати між собою свої політики і програми в усіх напрямках, на які поширюється діяльність ЄС у сфері охорони здоров'я [5]. Зазначеним вище рішенням Європейського Парламенту і Ради № 1082/2013/ЄС від 22 жовтня 2013 року крім інфекційних захворювань, низка інших джерел небезпеки для здоров'я, зокрема таких, що пов'язані з іншими біологічними або хімічними речовинами чи екологічними подіями, які включають загрози, пов'язані зі зміною клімату, можуть, з огляду на масштаб або ступінь їхньої тяжкості, становити небезпеку для здоров'я громадян ЄС, призвести до порушення функціонування критично важливих секторів суспільства та економіки, а також поставити під загрозу спроможність реагування на рівні кожної окремої держави-члена. Таким чином, було розширено правові рамки, встановлені прийнятим раніше Рішенням № 2119/98/ЄС, для включення в нову редакцію Рішення ЄС інших загроз (в тому числі й хімічного, й біологічного характеру) та було передбачено координований ширший підхід до забезпечення ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Проблеми міжнародної взаємодії при транскордонних надзвичайних ситуаціях вкрай важливі та актуальні на сьогоднішньому етапі розвитку суспільства. Для вирішення даних питань залучаються різні країни, приймаються значущі документи, реалізуються різні важливі та потрібні заходи та рішення. У подальшому дані аспекти будуть набувати ще актуальнішого характеру, тому увага до них має бути постійною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ратушний Р. Т., Тригуба А. М., Хмель П., Смотр О. О., Придатко О. В. Особливості проектно-орієнтованого управління діяльністю транскордонних оперативно-рятувальних підрозділів. *Вісник ЛДУБЖД*, Львів, 2019. №19. С. 51–60.
2. Андрієнко М. В. Міжнародне співробітництво України в галузі реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру на сучасному етапі. URL: https://vlp.com.ua/files/20_9.pdf (дата звернення: 27.07.2023)
3. Україна приєднається до Конвенції ЄЕК ООН про транскордонний вплив промислових аварій. *Центрально-Західне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці*. URL: <https://zt.dsp.gov.ua/news/ukraina-priednaietsia-do-konventsii-ieek-oon-pro-transkordonnyi-vplyv-promyslovykh-avarii/> (дата звернення: 28.07.2023).
4. Конвенція про транскордонний вплив промислових аварій. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_262#Text (дата звернення: 28.07.2023).
5. Рішення Європейського парламенту і Ради № 1082/2013/ЄС від 22 жовтня 2013 року про серйозні транскордонні загрози здоров'ю та скасування Рішення № 2119/98/ЄС. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_013-13#Text (дата звернення: 28.07.2023).

З М І С Т

СЕКЦІЯ 1 «МОНІТОРИНГ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ ТА ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ АБО ПОДІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИЛИВОМ (ВИКИДОМ) НЕБЕЗПЕЧНИХ ХІМІЧНИХ ТА РАДІОАКТИВНИХ РЕЧОВИН»

<i>Белюченко Д. Ю.</i> Особливості організації професійної підготовки рятувальників-верхолазів для проведення аварійно-рятувальних робіт за різних умов	5
<i>Крицький О. І., Боярський В. Б., Масляк С. М.</i> Моніторинг оперативної обстановки та першочергові заходи реагування на надзвичайні ситуації або події, пов'язані з виливом (викидом) небезпечних хімічних та радіоактивних речовин	7
<i>Бурменко О. А.</i> Особливості попередження надзвичайних ситуацій регіонального рівня в умовах обмежених оперативних можливостей аварійно-рятувальних підрозділів в Україні	11
<i>Гапон Ю. К., Бажанова К. В.</i> Використання потенціометричних досліджень для попередження виникнення аварій на атомних електростанціях	13
<i>Дорошенко Д. О., Ключка Ю. П.</i> Визначення оцінки утворення пожежовибухонебезпечної концентрації в приміщенні при витіканні природного газу	15
<i>Кіреєв О. О.</i> Вогнегасні засоби на основі легких сипких матеріалів для гасіння пожеж резервуарів з горючими рідинами	17
<i>Ковальов П. А.</i> Дослідження діяльності рятувальників	19
<i>Криворучко Є. М., Дубінін Д. П.</i> Застосування розбірної проміжної ємності під час забезпечення заходів з деконтамінації в сучасних умовах	21
<i>Кулаков О. В.</i> Тактика застосування безпілотних літальних апаратів для моніторингу хімічної обстановки в зоні надзвичайної ситуації	23
<i>Майборода А. О.</i> Аналіз процесу створення білкового піноутворювача для вогнегасіння	25
<i>Макаренко В. С., Кіреєв О. О.</i> Дослідження вогнегасних властивостей шарів сипучих матеріалів на гептані	27
<i>Абрамов Ю. О., Кривцова В. І., Михайлюк А. О.</i> Контроль технічного стану газогенератору системи зберігання та подачі водню як складова його пожежної профілактики	29
<i>Мінська Н. В., Кулик А. О., Козловський Ю. О.</i> Дослідження робочих характеристик газового сенсору на основі ZnO.	31
<i>Неклонський І. М., Гноєва М. В.</i> Мережева модель аварійно-рятувальних і інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків хімічної аварії	34
<i>Остапов К. М.</i> Динаміка розвитку надзвичайних ситуацій пов'язаних з викидом небезпечних хімічних речовин	36
<i>Ковальов О. О., Рагімов С. Ю.</i> До питання організації моніторингу атмосферного повітря	38
<i>Скородумова О. Б., Чеботарьова О. М.</i> Шляхи підвищення вогнезахисту текстильних матеріалів	40
<i>Слепужніков Є. Д., Лимар Є. Д., Колтунов Д. Є.</i> Деконтамінаційна обробка відібраних проб небезпечних хімічних речовин	42
<i>Трегубов Д. Г., Кіреєв О. О., Дадашов І. Ф.</i> Коефіцієнт гальмування дифузії як головний параметр ізолюючих засобів пожежогасіння	44
<i>Трегубов Д. Г., Слепужніков Є. Д.</i> Радіаційна безпека обробки сільськогосподарської продукції іонізуючим випромінюванням	46
<i>Удовенко М. Ю., Нуянзін В. М.</i> Розвиток діджиталізації в ДСНС України	48
<i>Чиркіна М. А., Ганич С. О.</i> Міжнародна взаємодія при транскордонних надзвичайних ситуаціях на промислових підприємствах	50